

Makale Bilgisi: Efendiler, R.E. (2024). Domikiken Rahibi Vincent De Beauvais'in Türk Tarihi Açısından Önemi Üzerine Bir Değerlendirme. DEÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt:11, Sayı:2, ss.488-502.	Article Info: Efendiler, R.E. (2024). An Evaluation on the Importance of the Dominican Priest Vincent of Beauvais for Turkish History. DEU Journal of Humanities, Volume:11, Issue:2, pp.488-502.
Kategori: Araştırma Makalesi	Category: Research Article
DOI: 10.69878/deuefad.1446287	DOI: 10.69878/deuefad.1446287
Gönderildiği Tarih: 02.03.2024	Date Submitted: 02.03.2024
Kabul Edildiği Tarih: 04.07.2024	Date Accepted: 04.07.2024

DOMİNİKEN RAHİBİ VINCENT DE BEAUVAIS'NİN TÜRK TARİHİ AÇISINDAN ÖNEMİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

R. Erdi Efendiler*

ÖZ

13. yüzyıl Anadolu, Mısır ve Orta Doğu için dönüm noktası olmuştur. Bir yandan Moğol atlıları, bir yandan Haçlı birlikleri, Türk-Müslüman coğrafyasını çevrelemişti. Türkiye Selçuklularını iç çekişmelerden yıpranmış gündün güne güç kaybediyordu. Eyyübler, Haçlı birlikleriyle mücadeleden ve Melikler arası çekişmelerden zayıflamıştı. Abbasi Halifeliği ise Moğollar tarafından tarih sahnesinden silinecekti. Doğu dünyasından hal böyleyken Dominiken rahip Vincent de Beauvais, Fransa'da büyük dünyasından hal böyleyken Dominiken rahip Vincent de Beauvais, Fransa'da büyük bir öneme ve üne sahip olarak 1184/1194-1264 tarihleri arasında yaşamıştır. IX. Louis'in emriyle kraliyetin eğitim alanındaki tüm sorumluluğu üzerine alan bir bilim insanı, mentör, danışman olmuştur. Kral IX. Louis ve annesi Kastilyalı Blanche ile yakın ilişki kurmuştur. Siyasi otorite ile kurulan yakınlık Vincent de Beauvais için Kraliyet kütüphanesine ve dolayısıyla birçok esere ulaşma imkânı sağlamıştır. Böylelikle entelektüel biriktirmesini arttırmıştır. Yazdığı birçok eserin yanında en önemlisi şüphesiz Latince kaleme aldığı derleme XXXII ciltten oluşan Speculum Historiale (Tarihin aynası) adlı eserdir. Vincent hiçbir zaman Doğu'yu görmedi. O, Papalık aracılığıyla Moğollara gönderilen elçilerin notlarını düzenledi. Bunun sonucunda oluşturduğu Speculum Historiale'nin son üç cildi hem Moğol tarihi hem de Türk-İslam tarihi açısından önemli bilgileri barındırmaktadır. Bu çalışma, Vincent de Beauvais'in bir kaynak olarak Türk-İslam tarihine etkisini ortaya koymayı hedeflemektedir. Öte yandan kaynağın Türk-İslam tarihinde hangi noktalara temas ettiği açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Vincent de Beauvais, IX. Louis, Speculum Historiale, Müslüman, Haçlı.

* Dokuz Eylül Üniversitesi, erdi_efendiler_92@hotmail.com, ORCID: [0009-0008-6326-9556](https://orcid.org/0009-0008-6326-9556)

AN EVALUATION ON THE IMPORTANCE OF THE DOMINIAN PRIEST VIINCENT OF BEAUVAIS FOR TURKISH HISTORY

ABSTRACT

The 13th century was a milestone for Anatolia, Egypt and the Middle East. Mongol horsemen on the one hand and Crusader troops on the other, surrounded the Turkish-Muslim world. The Seljuks of Turkey were worn out by internal conflicts and were losing power day by day. The Ayyubids were weakened by the struggle against the Crusaders and the conflicts between the Maliks. The Abbasid Caliphate was to be eradicated from the scene of history by the Mongols. While the situation in the Eastern world was like this, the Dominican priest Vincent de Beauvais, who was of great importance and fame in France, lived between 1184/1194-1264. He was a scientist, mentor and counsellor who, by order of Louis IX, took full responsibility for the royal education. He established a close relationship with King Louis IX and his mother Blanche of Castile. This close relationship with the royal family provided Vincent de Beauvais the opportunity to access countless works. Among the many works he wrote, the most important is undoubtedly his *Speculum Historiale* (Mirror of History), a collection of XXXII volumes written in Latin. Vincent never saw the East. He organised the points of the envoys sent to the Mongols through the Papacy. As a result, the last three volumes of the *Speculum Historiale* contain important information on both Mongol history and Turkish-Islamic history. This study aims to reveal the the impact of vincent beauvais as a source on turkish-islamic history. On the other side, it has been tried to explain which points in turkish-islamic history the source touches upon.

Keywords: Vincent of Beauvais, IX. Louis, *Speculum Historiale*, Muslim, Crusader.

1. GİRİŞ

Vincent de Beauvais (Beauvais'li Vincent) adından anlaşıldığı üzere Fransa'nın Beauvais bölgesinde 1184-1194 arasında doğduğu kabul edilir. Hayatı hakkında elimizdeki bilgiler kısıtlıdır. Doğum yılı net olarak saptanamamıştır. Doğum yeri hakkında Burgundus'lu olabileceğine dair farklı görüşler olsa da literatürde Beauvais kabul görmektedir (Lusignan, 1979, s. 16). Kendi eserlerinden öğrendiğimiz kadarıyla 1220 yılından önce Paris'te eğitim almıştır. 1228 yılında Beauvais'te Royaumont manastırı kurulunca bu bölgeye taşınmıştır (Lusignan & Paulmier, 1990, s. 116-117). Bu noktadan hareketle belki de Vincent, Beauvais'te doğmadı ve buraya taşınıp ün kazanınca Beauvais'li olarak kabul edilmiştir. Her halükârda Vincent tarihe Beauvais'li olarak geçmiştir. 1220 yılından önce Paris'te Studium Generale'de ¹ Dominiken olduğu düşünülmektedir. Vincent, taşındığı manastırda çalışmalarına başlamış olup ayrıca Sistersiyen rahiplerinden

¹ Orta Çağ'da kilise, manastır okullarına veyahut öğretmenlerin bireysel olarak eğitim verdiği merkezlere verilen addır. Kabaca ilk üniversite olarak değerlendirilebilir.

yardım aldığı ve 1246 yılında Royaumont manastırında göreve başlayana kadar burada kaldığı bilinmektedir. (Lusignan & Paulmier, 1990, s. 116-118). Vincent'in üniversitede eğitim aldığına veyahut ders verdiğiğine dair bir kanıt bulunmamaktadır. Üst düzey eğitim alan kişilerin kaydedildiği Feret ve Glorieux kataloglarında ismi yer almamaktadır. Nitekim vaiz olan rahipler tarikatına üye olduğu bilinmektedir. Kendisini Piskopos olarak adlandıranlar olmakla beraber, bu kabul gören bir görüş değildir (Rebecca, 2012, s. 7).

Vincent de Beauvais'nin Kral IX. Louis ile tanışması Royaumont manastır başrahibi Ralph 1240-1245 arasında Vincent'in kaleme aldığı Speculumların kopyasını istemesiyle olur. Belli bir miktar para ve Royaumont'a davet teklifi Vincent'ı görünene göre mutlu etmiş olmalı. Kaleme aldığı eserlerdeki başarısı ona, IX. Louis tarafından Lector, eğitim müfettişi, kütüphane sorumluluğu, din görevlisi gibi unvanlarla görevlendirilme sağlamıştır (Weber, 1965, s. 8). Kraliyet ailesine yakınlığı burada başlar. Vincent 1264 yılında hayatını kaybedinceye kadar Kraliyet ailesi adına eserler üretmeye devam etmiştir (Ullman, 1933, s. 312).

2. Vincent De Beauvais'in Karakteri

Vincent'in mensubu olduğu Dominiken tarikatı bilgi birikime önem veren yenilikleri reddetmeyen, kültürel etkileşime her daim açık olmuş bir topluluktur. Dominiken tarikatı, Paris ve Bologna'da üniversite öğrencilerinin ilgisini çekmiş ve gelişim göstermiştir. Bu gelişim beraberinde ilahiyat, filozof, akademisyenlerden oluşan entelektüel bir kesim ortaya çıkartmıştır. Vincent bu tarikatın önemli bir üyesiydi ve Dominikenler ona bir yol açmıştır (Weber, 1965, s. 14). Kendini okuyan ve okuduklarından alıntı yapan biri olarak tanımlayan Vincent, Fransa için dönemin entelektüelizminin mihenk taşıdır. Karakterinin oluşumunda Dominiken tarikatı kadar önemli bir husus varsa o da Kral IX. Louis'nin² annesi Kastilyalı Blanche'dir. Blanche, ona manevi değerleri aşılamış ve gelişiminde önemi yer tutmuştur (Rebecca, 2012, s. 8). Vincent, araştırmacılar tarafından "*hizmetini, insanların lütuf işine yardımcı olmak için ihtiyaç duydukları eğitim için ilahi ve insani bilgi eserleri yaratmaya adanmış*" (Vincent, 1996, s. XVI), "*IX. Louis'e en yakın entelektüel*" (Lee Goff, 1996 s. 52), "*evrensel tarih yazarı*" (Bodin, 1969, s. 366) olarak tanımlanır. O, Orta Çağ Avrupa tarihinin ve Fransa Tarihinin en etkin alimlerinden biriydi.

Vincent kraliyetin en yakın entellektüeli dahi olsa mütevazı bir yapıya sahiptir. Kendisinin bir müstensih olduğunun, yazar veya çalışma yaptığı alanda uzman olmadığına üzerinde durmaktadır. Devasa boyutlardaki eserleri düşünüldüğünde çelişkilerin var olması kaçınılmazdır. Bu durum Vincent'ı ispatlama arzusuna itmekte, var olanı aktarır seçimi okuyucuya

² Capet Hanedanlığının 9. Fransa Kralıdır. 1226-1270 yılları arasında hüküm sürmüştür.

bırakmaktadır. Çünkü ona göre doktorlar dahi net karar veremezken mütevazî bir rahibin her şeyi bilmesi mümkün değildir (Ullman, 1933, s. 313-315). Kraliyete yakındı ama bu ona kibir olarak değil çalışkanlık olarak yansımıştı. Geniş bir vizyona sahipti. Vincent, Dominikendi fakat Sistersiyen manastırında görev yapıyordu. Ateşli bir tarikat savunucusu değil, bilinen dünyayı anlamaya çalışan bir bilim adamıydı. Moğolların Batı dünyasını tehdit edebilecek bir güç olduğunu fark etti ve eserlerine Moğolları da ekledi. Sadece kendi zamanını değil ardından gelen Giovanni Colonna³, İskenderiyeli Benzo⁴, Gustav Grober⁵ gibi isimleri etkilemiş ve dolaylı yoldan Rönesans'a ve sonrasındaki entellektüelizme katkı sağlamıştır.

3. Vincent De Beauvais'in Eserleri

Vincent döneminin en büyük alimlerinden biri de olsa nihayetinde derleme yapmaktaydı. Onun yaptığı aslında bilgileri bulmak, düzenlemek ve bir sonraki nesillere aktarmaktı. "Actor" başlığıyla metinlerde kendi fikirlerine yer verse de bunun eserlere bir yenilik katmadığı kanaatindeydi (Thorndike, 1923, s. 462). Vincent, alıntı yaptığı birçok eseri bizzat görmüştü. Kurmuş olduğu sistemle ortalama 450 yazarın eserlerini incelemiş ve devasa boyutlarda eserler meydana getirmişti. Royaumont Sistersiyen rahipleri ve tahminen Saint-Jacques'teki Dominiken rahipleri ona bu süreçte yardım ediyordu. Metinlerdeki yanlışlıkların -özellikle yazım yanlışları- sebebinin birçok kişiden aldığı bu yardımlara bağlamıştır (Rebecca, 2012, s. 30-31). Vincent'a atfedilen birçok eser vardır. Bunların bazıları günümüze ulaşmamış, bazılarının ise Vincet'a ait olduğu dahi şüphelidir.

Expositio in orationem dominicam (*Rab'bin Duası Üzerine İnceleme*), Tractatus in salutatione beatae Virginis Mariae ab angelo facta (*Kutsal Bakire Meryem'e Melek Tarafından Yapılan Selamlama Üzerine İnceleme*), Tractatus de poenitentia (*Kefaret Risalesi*), Liber de laudibus beatae Virginis (*Kutsal Bakire'yi Öven Kitap*), Liber de laudibus Johannis Evangelistae (*Müjdecî Yahya'yı Öven Kitap*) adlı eserler Vincent'a ithaf edilse de ona ait olduğu şüphelidir. Günümüze ulaşmayan eserlerine baktığımızda Tractatus de vitio de tractionis (*İftira Atma Günahı Üzerine İnceleme*), Sermones (*Söylevler*) karşımıza çıkmaktadır. Vincent'a ait olduğu bilinen eserler ise: Liber de sancta Trinitate (*Kutsal Üçleme Kitabı*), Liber consolatorius ad Ludovicum regem de morte filii (*Oğlunun ölümü üzerine Kral Louis'ye yazılan teselli mektubu*), Memoriale temporum (*Zamanların kronolojisi*), De morali principis institutione (*Prensin ahlaki durumu üzerine*), De eruditione filiorum

³ İtalya'da Verona şehrinde yaklaşık bir buçuk asır hüküm süren Scaligeri hanedanlığının Sanşöylesi.

⁴ Ünlü Alman Filolog.

⁵ İtalya'nın uyanışında önemli bir yer tutan Filolog.

nobilium (*Soylu çocukların eğitimi üzerine*) ve Speculum Maius (*Büyük Ayna*).⁶

Speculum Maius (*Büyük Ayna*); Speculum Naturale (*Doğanın Aynası*), Speculum Doctrinale (*Bilimin Aynası*) ve Speculum Historiale (*Tarihin Aynası*) olmak üzere üç kısma ayrılan hem antik dünyanın hem de Orta Çağ'ın bilgi birikiminin toplandığı derleme bir ansiklopedidir. Speculum Morale (*Ahlakın Aynası*) Speculum Maius'un dördüncü bölümü olarak Vincent'a atfedilse de bu bilgi doğru değildir. Speculum Morale 1310-1320'li yıllarda Fransisken rahipleri tarafından yazılıp daha sonra Speculum Maius'a eklenmiştir (Voorbij&Eva, 2023). Speculum Historiale, Speculum Maius'un bir bölümüdür. Fakat zamanla ciddi şekilde ün kazanmıştır. Günümüze kalan nüsha sayısı 250'yi geçmiş olması bu ünün en önemli göstergesidir (Guzman, 1975, s. 95). Speculum Historiale'nin bilinen beş versiyonu vardır: Dijon, Klosterneuburg, Vienna, Saint-Jacques, Douai. Bu beş versiyonda birbirinden farklı bilgileri içermektedir. Geniş çaplı bir araştırma yapılmaması elimizi zorlarsa da şunu biliyoruz ki Türkler, Moğollar ve Müslümanlar hakkında bilgiler sadece Saint Jacques ve Douai versiyonlarında mevcuttur. Biz de Douai versiyonunun dijital nüshasını kullandık (Guzman, 1969, s. 95).

Vincent iyi bir eğitimciydi. IX. Louis ona Kraliyetin eğitim anlamında tüm sorumluluğunu vermişti. Ciltlerce kitap yazmış, prenslerin eğitimde önemli rol oynamıştı. Eğitim alanında yazdığı kitaplar arasında Siyaset bilimi üzerine yazılan *De morali principis institutione* (*Prensin ahlaki durumu üzerine*) ve Kralın çocuklarının eğitim üzerine yazılan *De eruditione filiorum nobilium* (*Soylu çocukların eğitimi üzerine*) adlı kitaplarından söz edebiliriz. Entelektüel birikimi hayli fazla olan Vincent'ın yazdığı bu kitaplar araştırmacılar tarafından göz ardı edilmemelidir.

4. Vincent De Beauvais ve Anadolu'nun "Türkiye" Oluşu

Türkler tarih boyunca çok göçen ve diğer unsurlarla etkileşim halinde olan kadim bir millettir. Buna mukabil Orta Asya'dan yayılarak dünyanın dört bir yanında kültürel etkileşimde bulunmuş; siyasi oluşumlarla beraber Türk

⁶ Tüm eserler birkaç çalışmadan sentezlenerek oluşturulmuştur. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Paulmier-Foucart Monique, Lusignan Serge. "Vincent de Beauvais et l'histoire du Speculum Maius" **Journal des savants**, 1990.(97-124); Jacobs-Pollez, Rebecca J. **The education of noble girls in medieval France: Vincent of Beauvais and "De eruditione filiorum nobilium"**, PhD dissertation University of Missouri-Columbia, 2012; Sean L. Field, "Reflecting the Royal Soul: The *Speculum anime* Composed for Blanche of Castile", **Pontifical Institute of Mediaeval Studies**, Volume 68, 2006, pp. 9-10. (1-42); Javier Vergara and Miguel Rumayor, "Political Education in the Middle Ages: The Tractatus de Morali principis institutione by Vincent of Beauvais (c. 1263)" **Procedia Social and Behavioral Sciences**, Vol 15, 2011, p.1380. (1824-1831); <http://www.vincentiusbelvacensis.eu/> (Erişim Tarihi: 07.05.2023)

kültürü tanıtmışlardı. XI. yüzyılda Bizans İmparatorluğu'na karşı alınan Malazgirt zaferiyle beraber Anadolu'nun kapıları Türklere açıldı. Askeri gücünü kaybeden Bizans İmparatorluğu ise Batı Anadolu'da belli başlı şehirleri korumak dışında Alparslan ve Selçuklular için yapabileceği bir şey yoktu. Böylelikle Türkler için yeni bir yurt oluşuyor; yeni bir tarih yazılıyordu. (İbn'ül-Cezvi, 2014, s. 174). Selçuklular Anadolu coğrafyasında siyasi teşekkülünü tamamlamış olsa da Müslüman yazarlar bu bölgeye halen "Rum/Roma" olarak adlandırmaktaydı. II. Haçlı seferiyle beraber Batılı yazarlar ise -Deuilli Odo- Anadolu'ya "Turchia" yani Türkiye demeye başlamışlardı. Bu adlandırmayı sistemleştiren ise Vincent de Beauvais'in de sıklıkla alıntılarını kullandığı Simon de Saint Quentin'dir (Cahen, 2012, s. 104). Ayrıca Haçlı tarihine baktığımızda Fransızların ne denli öneme sahip olduğunu ve literatüre yön verdiğini anlamamız açısından XIV. yüzyılda yaşamış olan Haçlı seferleri teorisyeni Philippe de Mezieres'in hayatı da büyük önem taşımaktadır (Daş, 2020, s. 195-207).

Anadolu bu tarihten itibaren özellikle Batı için "Türkiye" olmuştur. Simon, eserinde Latince olarak Türkiye için "Turquia/Turquie" ifadesini kullanmıştır ki Vincent bu adlandırmayı Speculum Historiale eserinde düzgün bir şekilde nakletmektedir. Peki ya Vincent'in Anadolu coğrafyasının "Türkiye" olması konusunda önemi nedir? İşte bu noktada Speculum Maius (Historiale, Naturale, Doctrinale) eserinin Avrupa'da ne denli yayıldığına bakmak gerekir. Speculum Maius ve Speculum Historiale (Speculum Historiale, Speculum Maius'un içinden ayrılarak münferit olarak basılmıştır.) XIII. yüzyıldan itibaren Avrupa'nın birçok bölgesine dağılmış ve XVIII. yüzyıla kadar Avrupa'nın en önemli ansiklopedisi olarak değerini korumuştur. Simon de Saint Quentin'in eserinin yayılım gösterdiği bölgeleri ve kazandığı ünü kestirmek zor. Bu doğrultuda Anadolu'nun Türkiye olarak adlandırılmasını sistemleştiren Simon de Saint Quentin olsa da literatürde yer edinmesini sağlayan ve tüm Avrupa'ya bu bilgiyi aktaran Vincent de Beauvais'dir çıkarımı akla yatkın gelmektedir.

5. Speculum Historiale'de Türkler, Moğollar Ve Müslüman Coğrafyası

Geniş çaplı Orta Çağ tarihi ansiklopedisi olan ve teolojik argümanları da sıklıkla bünyesinde barındıran Speculum Historiale'nin Douai versiyonu toplam 32 kitaptır. Dili Latince'dir. Daha önceden belirttiğimiz gibi eser detaylı bir çalışmaya tabi tutulmamıştır. Araştırmalarımız sonucunda Türkler, Moğollar ve Doğu halkları üzerine bilgiler eserin son üç cildinde yani XXX., XXXI. Ve XXXII. cildinde karşımıza çıkmaktadır. Fakat XXX. kitap halen araştırılmayı beklemektedir. Yine de XXX. kitabın hangi kısımlarında Türklerden bahsedildiğini kısaca belirteceğiz.

5.1. XXX. Kitap

XXX. kitap toplam 148 kısımdan oluşmaktadır. Bu kitabın 69. kısmından 89. kısmına kadar Tatarların Tarihinden "*Ex Historia Tartarum*" adlı başlıkla

Moğollardan bahsetmektedir. Bu kısımları Simon de Saint Quentin'in eserinden almıştır (Simon, 2006). XXXI. kitapta da aynı başlıklı kısımlar bulunmaktadır. İleride göreceğimiz üzere mesela Simon de Saint Quentin'den ve Plano Carpinili Johannes'den aldığı kısımları bu başlıkla nakletmiştir. Kayıp bir eserden nakledilmiş olması çalışmamıza aynı değer katacaktır. Bu kısım Cengiz Han ile başlar. Cengiz Han, Kral Davut'un⁷ kızıyla evlenmek suretiyle onun soyuna dayandırılır. Bunun en önemli sebeplerinden biri Batı dünyasında Moğol tehlikesinin farkına varılması ve onları Hristiyanlığa devat ederek Müslümanlara karşı müttefik oluşturma düşüncesidir. Bu kısımlarda Moğolların fiziksel özelliklerinin tanımı yapılmıştır. Görünüşleri, ata binmeleri, ses tonları, sürüleri, yaşadıkları çadırlardan bahsedilir. Devamında inanışları, hükümdar seçimleri, yasaları, diğer insanları kavrama şekilleri, o insanlarla maddi ilişkileri belirtilir. Savaşçı özellikleri ile fetih yolları, evlilikleri, gaddarlıkları, beslenmeleri, giyinişleri, kuşatma şekilleri, defin ve yas gelenekleri, fethettikleri toprakları kısa kısa üzerinde durulan diğer konulardır. Moğollar, Batı dünyası için öteki olmuştur. Korkulan ve endişe duyulan bu topluluk kaynaklarda farklı farklı özellikleri vurgulanarak cani, yamyam, kural tanımaz olarak ötekileştirilmiştir. Bir nevi Deccal olarak kabul edilmiştir (Mirko, 2017, s. 496-497).

5.2. XXXI. Kitap

XXXI. kitap toplam 152 kısımdan oluşmaktadır. 79.-84. kısımlarla 86-94. kısımlar arası Dimyat'ın Ele Geçirilmesi Tarihinden (*Ex Hystoria Captionis Damiete*) adlı başlıkla V. Haçlı seferini anlatmaktadır. Bu kısım Lateran Konsili ile başlar. Sonrasında hareket edilir ve Kudüs, Macaristan ve Kıbrıs Kralı Akka'da buluşur. Avusturya, Bavyera Dükü ve Tötonların lideri de orada bulunmaktadır. Haçlıların güzergahını uzun uzun anlatarak her zaman ki gibi içeriğe teolojik anektodlar da eklenmektedir. Ardından ikinci birliğin planıyla devam edilir. Üçüncü birlik, hem kış şartlarından hem de yağmacıların saldırılarından kayıp verir ve bu durum dolaylı yoldan Patriğin haç ile birliğe katılmamasına bağlanır. Bu kaybın ardından Kayseriya piskoposluğunun kalesini güçlendirilmesi detaylı bir şekilde anlatılır. Vincent, bu noktada şöyle bir bilgi verir. Akka ile Kudüs arasında Müslümanların bir tahkimatı olmadığı için böylesine sağlam yapılmış bir kale Haçlıların işine fazlasıyla yarayacaktı. 1218 yılında Köln vilayetinden yola çıkan askerler Akka limanına ulaştı. Yine bu bölümde askerlerin geliş aşamalarını aktarılmış, kilisede ayin yapılırken efsanevi bazı görüntü ortaya çıkmış ve sefer dini bir kimliğe büründürülmeye çalışılmıştır. Akka'dan Kudüs kralı Jean, piskoposlar, çok sayıda Hristiyan ve Avusturya Dükü gemilerle yola çıkıp Dimyat limanına gelmektedir. Yazarın belirttiğine göre burada Haçlılar, Dimyat'a yakın bir bölgeye savaşız bir şekilde kolayca indiler. Ardından

⁷ Yahudi geleneğine göre ideal kraldır. Yeni Ahit'te İsa, Davut'un soyundan gelmektedir. Kur'an ve Hadislere göre İsrail Kralı ve Allah'ın Peygamberidir.

Selahaddin Eyyübi'nin kardeşi Melik'ül Adil (*Saphadinus*) ve oğlu tahminen el-Kamil'den (*Coradinus*) bahsedilir. El-Kamil'in savaştaki başarıları, İsa Mesih'in Meryem Anadan olması ve Peygamberlerin günahsızlığını ifade edilir ki burada da yazarın maksadı Müslümanları ötekileştirmek ve kural tanımaz bir dinsizlikle suçlama olduğu kanaati oluşmaktadır.

Yazar, Dimyat'ın durumunu anlatırken salgın hastalıktan ve kıtlıktan zor bir duruma düştüğünü belirtmiş ve halkının tek umudunun yapılacak barış anlaşması olduğunu vurgulamıştır. Ardından Sultan'ın fakir halkını kandırıp savaşın devamı için ikna ettiğini ama sonunda Nil'in de istenilen seviyede yükselmemesi sebebiyle Sultan'ın Hristiyanlara barış teklif etmek zorunda kaldığı ifade edilir. Anlaşma detaylarıyla belirtilir. Tapınak ve Hospitalier şövalyeleri, İtalya'dan gelen komutanlar bu teklifin kabul edilmemesini ister. Sultan son defa saldırı planlasa da bu yapabileceği son hamleydi. Haçlılar, Dimyat'ı savaşımsız bir şekilde ele geçirdi. Dimyat'ın durumu ise detaylı bir şekilde şöyle anlatılmaktadır. Sokakta salgın hastalıktan ve kıtlıktan ölenlerin cesetleri, bol miktarda altın ve gümüş, ipekli kumaşlar ve süsler vardı. Kılıç ve ateşsiz öldürülen 3.000 kişi, sadece bunlar değil yatağında ölenler, bebeğini emzirirken ölenler vardı. Toplam ölü sayısı ise 80.000'leri bulmaktaydı. Haçlılar şehri ele geçirdikten sonra yeniden onarmaya başladı. Yazar Dimyat'ın alınmasından önce bir kitap bulduğunu ve içerisinde Selahaddin Eyyübi'nin zaferleri olduğunu belirterek devam eder. Burada Selahaddin'in Hristiyan halka kötü davrandığını belirtir ki bunun da sebebi Dimyat'ı zaptedilmesinin gerekçesini oluşturmak olmalıdır. Sonrasında Dimyat'ın alınmasının haberinin tüm dünyaya yayıldığı belirtilir. Bu kısmın sonu ise 1220 yılında I. Adil'in oğlu Şam sultanı el-Kamil? (*Coradinus*) Safed şehrine saldırıp şehri yok etmesi ve Haçlılar arasında çıkan anlaşmazlıklar sebebiyle bir yılı aşkın süre sonunda Dimyat Müslümanlara iade edilmesiyle sonlanır.

XXXI. kitabın 95.-98. kısım Tatarların Tarihinden “*Ex Historia Tartarum*” başlığıyla Moğolların Gürcistan ve Ermenistan seferini anlatılmaktadır. 1220 yılında Moğollar Gürcistan'a girer ve Gürcü kralı IV. Giorgi oğlu ve karısıyla birlikte Hazar dağlarına kaçarlar. Vincent'in anlatısına göre izleri sürülür ve Kral ailesiyle birlikte yakalanır. Askerler arasında ganimet paylaşılır fakat esir paylaşılmasında sorun çıkar. Bunun sonucunda kral oğluyla orada öldürülür, ganimet paylaşılır ve kralın eşinin de esir olarak satılmasına karar verilir. Sefer sonucu Tiflis şehri harap hale gelir. Ardından Gürcistan Krallığı'na bağlı Ermenistan'ın eskiden Türkiye ile beraber Antakya Patrikhanesine bağlı olduğu belirtilir. Fakat Türkiye'de ciddi bir savaş olduğu ve Antakya'ya doğrudan geçmek pek mümkün olmadığı da eklenir. Patrikler hakkında bilgiler verilir. Kudüs patriği, Antakya patriği ve Gürcistan ilişkileri üzerinde durulur. Bu bilgilerden sonra Moğolların Ermenistan seferi anlatılır. Moğollar, oniki günde bin kilise ve yüzbin yerleşim yerinin olduğu Ani ele geçirir. Ardından Ağrı dağı hakkında teolojik hikayelerden bahsedilir. Son olarak Ermenilerin dini ritüelleri hakkında bilgi

verilir. Detaylı bir şekilde dini inanışları, oruçları, bayramları hakkında bilgiler verilir. Gürcüler ile Ermenilerin arasındaki bir kin olduğu ve Ermenilerin Katolik inancını benimsemediğini belirtilerek bu kısım sona erer.

XXXI. kitabın üzerinde duracağımız son kısmı 139.-147, 149.-151. kısımlardır. Tatarların Tarihinden “*Ex Historia Tartarum*” başlığıyla kaleme alınmıştır. Bu kısım 1240 Babai isyanıyla başlar. Baba İshak’ın Allah’ın elçisi olduğuna dair yüceltilmiş hikayeye devam eder. Ardından Babailer Ermenilere karşı bir saldırı düzenler, Baba İshak kendisine çok fazla destekçi toplar. Franklar Türkiye’nin yok edileceğini düşünerek 300 kişiyle isyanı bastırır. Çünkü Sultan ile iş birliği yapmışlardı. Bunun karşılığı olarak Sultan, Franklara 300.000 solidin verilmesini kararlaştırır. Moğollar isyanın bu denli büyümesini Türklerin güçsüzlüğünden dolayı olduğunu farkeder ve Türkiye’yi işgal eder. Sonra yazar Frederic Barbarossa’dan bahseder. Türklerin onun Göksu nehrinde boğulması üzerine cesaretlendiğini ve Franklara karşı harekete geçtiğini belirtir. Ardından Anadolu’daki bazı şehirler ve zenginlikler hakkında bilgi verilir. Ardından Sultan’ın asker topladığı müttefikleri ile verdikleri asker sayıları anlatılır. II. Gıyaseddin’in tahta geçişinin Frankların desteğiyle olduğu, Sadeddin Köpek’in Franklar ile ilişkisi, Sadeddin’in tahtı ele geçirme arzusu sırasıyla anlatılmaktadır. Frankların Moğolları 300 adamla iki kez mağlup etmesi ve ardından iki Frank’ın Moğolların eline geçmesi hikayesiyle anlatı devam eder. Şöyle ki bu iki adam kendi aralarında dövüşürülmek istenir. Her halükârda öleceklerini anlayan bu iki Frank, birleşerek Moğollara saldırır. 15 Moğol’u öldürüp 30 kadarını da yaralamışlardır. Bu hikâye Frankları yüceltmek için yazar tarafından eklendiğini düşünmek doğru olacaktır.

Moğollar 1242 yılında Türkiye’yi istila etmeye başlarlar. Erzurum’da Sivas’ta Moğolların yaptığı katliamlar sırasıyla anlatılır. Frankların sayısı biraz daha fazla olsa bunların olmayacağı, Türklerin zavallığından böyle bir sonuç çıktığı vurgulanır. Yine burada da Türkler ötekileştirilip Franklar yüceltilmeye çalışılmıştır. Bu kısımların sonuna doğru Batu’nun Avrupa seferi anlatılır. Özellikle Macaristan’daki yıkım detaylı şekilde ifade edilir. Ardından Moğolların Türkiye’de faaliyetlerine dönülür. Baycu’nun 40.000 kişilik ordusundan ve Sultan’ın savaştan önce sarhoşluğundan bahsedilerek Türkler için mağlubiyetin doğallığı üzerinde durulur. I. Alaeddin Keykubat’ın oğlu iddiasıyla Ahmed adında bir Türkmenin isyandan bahsedip ardından Kral IX. Louis’in Mısır’a değil de Türkiye’ye gelmesi durumunda Anadolu’yu rahatça teslim edeceklerini ifade ederek bu kısım sonlandırılır.

5.3. XXXII. Kitap

Serinin son kitabı olan XXXII. kitap Doğu hakkında en fazla bilgiye sahip olan cilttir. Yukarıda bahsettiğimiz üzere “Tatarların Tarihinden” adlı kısımlar Simon de Saint Quentin’den alınmıştır. Bu kitapta ise bölümler direkt Simon’un kendi adıyla anılmaktadır. Plano Carpini’li Johannes’in

seyahatnamesinden de bolca yararlanılmıştır. Toplam 128 kısımdan oluşan bu bölüm 2. kısımdan 53. kısma kadar Simon de Saint Quentin'in eserinden (Simon, 2006) ve Plano Carpini'li Johannes'in eserinden (Johannes, 2022) nakledilmiştir. Fakat bu bölümde Vincent kendi tercihi olarak anlatımını “*Tarihin zamanına ve düzenine göre belli anlatımları sürdürere düzenli bir şekilde ilerlemek istiyoruz*” diyerek naklettiği iki seyahatnameyi birleştirerek bizlere sunar. Buna göre 3.-25. kısımlardan Plano Carpini'li Johannes'ten, 26.-41. kısımlar birleştirilerek yani Johannes ve Simon'dan, 41.-53. kısımlar ise Simon'dan alınmıştır. Biz önce Johannes ile başlayacağız ve onun tüm kısımlarını yazacağız. Ardından Simon'un bölümlerini ele alacağız. Böylelikle konu bütünlüğünü sağlayacağını düşünmekteyiz.

Plano Carpini'li Johannes'in seyahatnamesinden alınan kısımları 3.-25.,30.,31.,33.,35.-39. kısımlardır. Orta ve Doğu Asya'da bulunan Moğolların coğrafi konumu, sınır komşularıyla başlayıp coğrafi şartlarıyla devam eder. Sırasıyla Moğolların fiziksel görünüşleri, giyinişleri, yemek kültürü, Hanlarına karşı tutumları, yasa ve gelenekleri, evlilikleri, inançları ve yaşayışları uzun uzadıya anlatılır. Moğolların 4 halka sahip olduğu ifade edilir: Yechamongal, Sumongal, Merkat, Mekrit. Hepsine hükmeden Cengiz'di. O, Naymani⁸ ve Karahıtayları yenerek bu bölgeleri hakimiyetine kattı. Çin ve Uygurlara sefer düzenledi. Hint ve Tibet topraklarına seferler düzenlendi. Bu seferlerin ardından Cengiz Han'ın oğulları ve onların çocukları anlatılır. Cengiz'in ölümü ile Ögeday Han olur. Batu'yu da Batı'ya Rus bölgesine gönderir. Ermenistan ve Gürcistan bölgesine seferler yapılır. Vincent, münferit olarak herhangi bir bölgede Moğollarla savaşmanın mümkün olmadığını aktarır. Hristiyanların onlara karşı savaşacaksa tüm dünya liderlerinin birleşmesi gerektiğini aktarır ki sözlerin sahibi Johannes'tir. Moğolların savaş usulleri ve gücü detaylı şekilde anlatılır. Moğollara elçi olarak gidilmesinin sebebinin de bu güç olduğu aktarılır. Rusya topraklarında Hristiyanlığı yayma girişimleriyle anlatıya devam edilir. Moğollara, elçilerin Batu'ya doğru yola çıkılıp Papa'nın mektupları kendisine sunulur. Batu'nun otağında tecrübeler aktarılır. Buradan Güyük Han'a gönderilirler. Güyük Han'ın imparator olarak tahta çıkacağı büyük kurultaya yetiştirilmeleri emredilmişti. Elçiler Güyük Han'a ulaştıklarında büyük kurultay için bir süre bekletilir. Bu süre zarfında otağların tasvirleri ve hiyerarşik düzen konusunda detaylı bilgiler verilir. Güyük Han'ın tasviriyle anlatılar devam eder. Ögeday'ın zehirlenerek öldüğünü bu sebeple fetihlerin kısa süreliğine durduğunu ancak Hristiyanlardan korktukları için onlara karşı sefer hazırlığında olduklarını aktarılır ki burada yine ötekileştirme ve Batı dünyasını yüceltme çabası vardır. Güyük Han'ın kurultayında sunulan hediyeler aktarılır. Daha sonra Güyük Han'la görüşmek üzere otağa davet

⁸ Moğol İmparatorluğu'ndan önce bölgede yaşayan göçebe kabile.

edildiler. Elçiler elindeki mektupları Han'a sunar. Han da Papa'ya mektup yazıp elçilere teslim eder. Elçiler Papa'ya dönmek üzere yola çıkarlar.

Simon de Saint Quentin'in seyahatnamesinde alınan kısımlar ise 26.-29.,32.,34.,40.-53. kısımlardır. II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in ölümü ve 3 oğlunun II. İzzettin, II. Alaeddin ve IV. Rükneddin'in tahta geçiş süreci ile başlar, Şemsettin İsfahani ile Şerafettin Mahmut'un çekişmesiyle devam eder. IV. Rükneddin tahta oturur ve Moğollarla ittifak kurulur. II. İzzettin Moğollara anlaşma gereği gönderilir. Ardından Kilikya Ermeni Devleti hakkında bilgiler verilir. Güyük Han'ın 1246 yılında başa geçtiğini ve geçiş sürecindeki ritüeller aktarılır. Moğollar hakkında genel bilgiler verilir. Onlar Yecüc ile Mecüc'e benzetilir. Baycu'nun faaliyetleri ve Moğolların Macaristan üzerine seferleri anlatılır. 1247 yılında Elçilerin İran'da Baycu ile görüşmesi detaylı olarak anlatılır. Papa, Elçileri Moğollara işledikleri günahlardan tövbe edip Hristiyan olmaları için göndermiştir. Elçiler Baycu'yu göreceksa bu durumun Moğol yasalarına uygun bir şekilde gerçekleşmesi gerekir. Elçiler bu ritüeli yani diz çökmeyi kabul etmezler. Moğollar ise elçilerin davranışlarını bir hakaret olarak kabul edip elçilerin öldürülmesini ister. Fakat Baycu'nun eşi bu durumun doğru olmadığını savunur ve Baycu'yu ikna eder. Elçiler mektupları teslim eder ama Baycu'nun huzuruna çıkartılmazlar. Ardından elçilere, Büyük Han'a gitmelerini ve mektubu ona da sunmaları belirtilir. Elçilerin tutumlarından dolayı Baycu, elçilerin yola çıkmasını geçiktirir. Nihayetinde elçilerin yola çıkılması için izin verilir. Ardından 51. kısım Baycu'nun Papa'ya yazdığı mektuptur. 52. kısım ise Han'ın Baycu'ya yazdığı mektup açıklanır. Ardından Konya'da geçen efsanevi bir hikaye ile bu kısım sona erer.

54.-66. kısımları Kudüs Patriğinin Papa III. İnnocent'e Mektubu (*Epistola patriarchae Iherusalem ad papam Innocentium III*) başlığıyla nakledilmiştir. Bu kısım Selahaddin Eyyübi ve kardeşi Melik'ül Adil ile başlar. Selahaddin ölür ve Konya Selçuklularının elinde bulunan kardeşleri hariç tüm kardeşler I. Adil tarafından öldürülür. Sonrasında Müslümanlar hakkında genel bilgiler verilir. I. Adil toplam 7 çocuğundan bahsedilir ki ayrıntılı şekilde hükümdarlık yerleri de ayrıca belirtilmiştir. Haremi, elçi karşılaması ve muhafızları anlatılır. Sonrasında Mısır, Suriye ve Filistin toprakları hakkında geniş bilgiler verilir. Bu mektup öyle bir anlatıya sahiptir ki tarihsel coğrafyanın resmi çekilmişcesine aktarılır. Filistin bölgesi üzerinde bahsedilen bazı bölgeler şunlardır: El Halil Şehri, Ölü Deniz, Moab Dağı, Hor Dağı, Gelboe Dağı, Bersayda Şehri, Tabor Dağı, Luza şehri, Aşkelon Şehri, Yafa şehri, Zeytin Dağı, Beytüllahim. Mısır coğrafyasına bakacak olursak: Dimyat, Babil, İskenderiye Şehirleri; Sina Dağı, Nil Nehri. Son olarak Suriye için üzerinde durulan bölgeler: Şam, Lübnan, Beyrut, Sur, Antakya. Bölge hakkında bu denli detaylı bir anlatımın yapılmasında Papa'yı bilgilendirmek istemenin yanı sıra bölgeye gelecek hacılar için rehber oluşturma amacı güdülmüş olma ihtimai de yüksektir (Pitts, 2019, s. 131-133).

89.-128. kısımlar Yazar (Actor) başlığıyla Vincent'in nakletmediğini, kendi fikirlerini kaleme aldığı kısımlardır. Bu kısımlar Türk tarihi açısından genel olarak bilgi barındırmayan, Fransa tarihine ve kilise tarihine odaklanan kısımlardır. Fakat Vincent, XXXII ciltlik bu eserin sonunu genel olarak toparlamak istemiş olacak ki faydalanabileceğimiz bazı bilgileri bizlere aktarmıştır. Böylelikle VII. Haçlı seferi hakkında bazı bilgiler günümüze ulaşmaktadır. Yani Vincent "Yazar/Actor" başlığını verse de aslında nakil yoluyla bilgileri bize sunmaktadır. Bahsi geçen bu kısımda VII. Haçlı seferi için Kıbrıs'ta bulunan IX. Louis'e Moğol mektup getirir. Mektup Latince'ye çevrilip Fransa'ya kralın annesi Blanche'ye gönderilir. Mektubun içeriği aktarılır. Joppens? Kontu da krala mektup sunar ve bu iki mektup Papa III. Innocent'e gönderilir. Ayrıca Kral IX. Louis de Moğol Han'ı için bir mektup ve heyet göndermeyi planlanır. Moğolların hediyelerden hoşlandığını bildiği için heyeti hediyelerle donattırır. Bu arada Akka'da, Kudüs'te olan gelişmeler hakkında bilgiler verilir. Kral IX. Louis, Kıbrıs'tan hareket ederek Dimyat'a geçer. Haçlılar ile Müslümanlar arasındaki çatışmalardan bahsedilir. Dimyat, Haçlıların eline geçer. Ardından el-Mansure'de çatışmalar devam eder ve Müslümanlar galip gelir. IX. Louis, Müslümanlar ile anlaşmak ister. Dimyat'ı geri vermek şartıyla Haçlıların güvenli bir şekilde geri çekilmesini istemektedir. Bu süre zarfında Hristiyanların birçoğu ele geçirildi. Kimisi öldürüldü, kimisi köle yapıldı. Kral, Dimyat'ı Müslümanlara bırakarak Akka'ya çekildi. Burada bir toplantı yapıldı. Kral, kendisinin Fransa'ya dönmesi telkinlerine rağmen bir süre daha bölgede kalmaya karar verdi.

6. SONUÇ

Yukarıda eserinin son 3 cildini değerlendirmeye çalıştığımız Vincent iyi bir müstensihthi. Tatarların tarihinden kısmını (*Ex Historia Tartarum*) ve Simon'un kendi ismiyle paylaştığı kısımları Simon de Saint Quentin'den; Johannes'in adıyla paylaştığı kısımları Plano Carpini'li Johannes'ten aktardığı bölümler birebir aktarım olup kendi fikrini belirtmemiştir. Bu eserlerin Türkçe çevirilerinin olması Vincent'in değerini azaltıyor gibi görünse de iki ana kaynağın teyidinin yapılması açısından ayrı bir öneme sahiptir. Fakat Dimyat'ın Ele Geçirilmesi Tarihinden (*Ex Hystoria Captionis Damiete*) adlı bölüm için durum farklıdır. Vincent bu kısmı kimden aldığını belirtmez. Büyük ihtimalle Jacques de Vitry'nin çalışmalarından faydalandığı düşünülse de detaylı bir çalışma yapılmadığından sonuca bağlamak şu an için güç. Kudüs Patriğinin Papa III. Innocent'e Mektubu (*Epistola patriarchae Iherusalem ad papam Innocentium III*) adlı kısım da Vincent tarafından kimden alındığı belirtilmeyen bir bölümdür ve aynı şekilde Jacques de Vitry'den nakletmiş olması ihtimal dahilindedir. Ülkemizde Jacques of Vitry'nin eserleri üzerine de kapsamlı bir çalışma yapılmadığı için Speculum Historiale'nin değerini koruduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır. XXXII. kitabın Yazar (Actor) kısmında Vincent 7. Haçlı seferi (1248-1256) üzerine bilgiler verir. Vincent bu kısımdaki bilgileri de kimden naklettiğini belirtmez. Jacques de Vitry'nin

1240 yılında öldüğünden dolayı onun eserinden de faydalanmış olamaz. İşte bu noktada araştırılmayı bekleyen önemli bir konu daha karşımıza çıkmaktadır.

Vincent de Beauvais, Avrupa için 13. yüzyılın en önemli alimlerinden biridir. Onun yazdığı Speculum Maius (Büyük Ayna) 18. yüzyıla kadar en önemli ansiklopedi olarak değerini korumuştur. Eserleri Fransa Krallığı için büyük önem taşıyordu. Çalışmamızda Vincent'in eserinin tarihsel gerçekliğini, doğruluğunu tartışmadık, içeriğini notlandırma gayretinde bulunmadık. Bunlar üzerine çalışmalarımız devam etmektedir. Burada amacımız Vincent'i ve eserlerini tanıtmak, Türk-İslam Tarihi açısından değerini vurgulamaktır. Speculum Historiale, XXXII ciltlik devasa bir eserdir ve Türk-İslam dünyası ile ilgili özellikle XIII. yüzyıl görünümünü anlamamız açısından Moğollar, Eyyübiler, Selçuklular, beşinci ve yedinci Haçlı Seferleri hakkında içerisinde oldukça fazla bilgi barındırmaktadır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI

Yazarların herhangi bir çıkarı dayalı ilişkisi bulunmamaktadır.

ETİK ONAY/KATILIMCI ONAMI

Makale kapsamında katılımcı kullanılmadığı için ilgili onaya yer verilmemiştir.

MADDİ DESTEK

Çalışma için herhangi bir maddi destek alınmamıştır.

YAZAR KATKILARI

Bu araştırma ve araştırma ile ilgili tüm aşamalar tek yazar tarafından yürütülmüştür.

KAYNAKÇA

- Abdurrahman İbn'ül Cezvi. (2014). *El-Muntazam fi Tarihi'l-Ümem'de Selçuklular (H.430-485=1038-1092)*. Ali Sevim (çev.), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Bodin, Jean. (1969). *Method for the Easy Comprehension of History*. Beartice Reynolds (Trans.), New York.
- Cahen, Claude. (2012). *Osmanlılardan Önce Anadolu*. Erol Üyepazarcı (çev.), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Daş, Mustafa. (2020). Haçlı Seferi Teorisini ve Philippe de Mezieres, Eserleri ve XIV. Yüzyılda Türklere Karşı Yapılan Haçlı Seferleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Ortaçağ Tarihçiliğinde Bir Duayen Prof. Dr. Abdülkerim Özaydın'a Armağan*. 195-207. İstanbul: Bilge Kültür-Sanat.
- Field, Sean L.. (2006). Reflecting the Royal Soul: The *Speculum anime* Composed for Blanche of Castile. *Pontifical Institute of Mediaeval Studies*, 68, 1-42.
- Guzman, Gregory G.. (1969). The Cambron Manuscript of the *Speculum Historiale*. *Manuscripta*, 13, 95-104.
- Guzman, Gregory G.. (1975), A Growing Tabulation of Vincent of Beauvais *Speculum Historiale* Manuscripts. *Scriptorium*, 29 (1), 122-125.
- Jacobs-Pollez, Rebecca J. (2012). *The education of noble girls in medieval France: Vincent of Beauvais and De eruditione filiorum nobilium*. PhD Dissertation University of Missouri-Columbia, Missouri.
- Le Goff, Jacques. *Saint Louis*. Gareth Evan Gollrad (Trans.), Paris: University of Notre Dame.
- Lusignan, Serge. (1979). Préface au *speculum maius* de vincent de beauvais réfraction et diffraction. *Cahiers d'Etudes Médiévales*. Paris.
- Mirko, Sardelić. (2017). John of Plano Carpini vs Simon of Saint-Quentin: 13. century Emotions in the Eurasian Steppe. *Golden Horde Review*, 5,(3), 494–508.
- Paulmier-Foucart, M., & Serge Lusignan, (1990). Vincent de Beauvais et l'histoire du *Speculum Maius*. *Journal des savants*. s. 97-124.
- Pitts, B. A. (2019). La Terre des Sarazins: The Amplified Version. *Crusades*. 31-169.
- Plano Carpinili Johannes. (2022). *Tatarlar Olarak Andığımız Moğolların Tarihi*. Altay Tayfun Özcan (çev.), İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Simon de Saint Quentin. (2006). *Bir Keşiş'in Anularında Tatarlar ve Anadolu 1245-1248*. Erendiz Özbayoğlu (çev.), Alanya: Doğu Akdeniz Kültür ve Tarih Araştırmaları Vakfı.
- Speculum Historiale.
http://sourcedocuments.irht.cnrs.fr/encyclopedie/speculum_historiale_version_s_m_trifaria_ms_douai_bm_797?citid=cit_id394698337374, (Erişim Tarihi 30.01.2024)

- Thorndike, Lynn. (1923). *A History of Magic and Experimental Science*. II, New York: Columbia University Press.
- Ullman, Berthold Louis. (1933). A Project for a New Edition of Vincent of Beauvais. *Speculum*, 8(3), 312-326.
- Vergara, Javier & Rumayor, Miguel. (2011). Political Education in the Middle Ages: The Tractatus de Morali principis institutione by Vincent of Beauvais (c. 1263). *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15. 1824–1831.
- Vincent of Beauvais. (1995). *Vincentii Belvacensis: De morali principis institutione*. Robert J. Schneider (ed.), Turnhout.
- Voorbij, Hans. & Albrecht, Eva. (2023). <https://www.vincentiusbelvacensis.eu/>. (Erişim Tarihi (30.01.2024))
- Weber, Richard Kress. (1965). *Vincent of Beauvais: A Study in Medieval Historiography*. PhD Dissertation University of Michigan, Detroit.